

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

СИНЕРГЕТИЧНА ЕКОНОМІКА

підготовки бакалавра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента СИНЕРГЕТИЧНА ЕКОНОМІКА
підготовки бакалавра у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 051
Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична економіка.

Розробник: Букало Н.А., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Алла СУР'ЯК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
протокол №5 від 09.01.2023 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Аналітична економіка Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів ECTS 150/5		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції 42 годин
		Практичні (семінарські) 44 год Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 54 годин
ІНДЗ: немає		Консультації 10 годин
		Форма контролю: залік
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача (-ів)

Букало Надя Артемівна, к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, тел. 0(332)248978, BukaloNadiya@vnu.edu.ua, G412

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Синергетична економіка» належить до переліку вибірових освітніх компонентів за освітнім ступенем «Бакалавр». Предметом вивчення освітнього компонента є економічні категорії в контексті теорії змін та синергетики. Дослідження ефектів синергії на мікроекономічному рівні. Синергетичний аналіз економічних систем на мезо-та макрорівнях.

Освітній компонент спрямований на розгляд соціально-економічних проблем під кутом зору синергетики – міждисциплінарного наукового напрямку, методи дослідження якого зараз надзвичайно актуальні, оскільки більшість проблем, які постали перед людством, входять у теоретичну та практичну площину синергетики, та відрізняються глобальністю, складністю, нелінійністю, необхідністю розробки стратегії безпечного розвитку людської цивілізації.

Освітній компонент «Синергетична економіка» дає можливість зрозуміти принципи синергетики, роль біфуркацій, аттракторів, ентропії та дисипативних структур в економічному розвитку. Аналізувати виникнення економічних криз через призму синергетичного підходу та характеризувати особливості синергетичних перетворень у національній економіці.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента – вивчення основ синергетичної економіки та використання її інструментарію для дослідження економічних явищ та процесів на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Завдання: вивчення теоретичних основ синергетичної економіки, розуміння принципів синергетики, ролі біфуркацій, аттракторів, ентропії та дисипативних структур в економічному розвитку. Аналізувати виникнення економічних криз через призму синергетичного підходу та характеризувати особливості синергетичних перетворень у національній економіці.

3. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетенції

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетенції

ФК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

ФК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

ФК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

ФК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

ФК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання

ПРН1 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. Структура освітнього компонента

Схема освітнього компонента денної форми навчання

Назва змістовних модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	ЗК	СК	ПРН	Усього	У тому числі				
					лекції	практичні	самостійна робота	консультації	
Змістовий модуль 1. Синергетика як міждисциплінарна методологія дослідження систем									
Тема 1. Основи синергетичної економіки	ЗК-1. ЗК-12	ФК-2. ФК-4.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	15	4	4	6	1	ДС, Т/ 4 бали
Тема 2. Методи та понятійний апарат синергетики	ЗК-1. ЗК-3.	ФК-3. ФК-4.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	17	5	5	6	1	ДС, Т /4 бали
Тема 3. Економічні категорії в контексті теорії змін та синергетики	ЗК-1. ЗК-3.	ФК-2. ФК-11.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	17	5	5	6	1	О, РЗ / 5 балів
Разом за модулем 1.	х	х	х	49	14	14	18	3	13 балів
Змістовий модуль 2. Синергетика соціально-економічних процесів									
Тема 4 Синергійна роль людської праці	ЗК-1. ЗК-12.	ФК-2. ФК-8.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	15	4	4	6	1	О,Т,РЗ/ 4 бали
Тема 5. Ефекти соціальної синергії	ЗК-1. ЗК-2. ЗК-11.	ФК-8. ФК-12.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	16	5	4	6	1	О,Т, РЗ / 4 бали
Тема 6. Дослідження ефектів синергії на мікроекономічному рівні	ЗК-1. ЗК-3. ЗК-6. ЗК-7.	ФК-4. ФК-7. ФК-9 ФК-10 ФК-13	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	20	5	8	6	1	О,Т,РЗ/ 6 балів
Разом за модулем 2.	х	х	х	51	14	16	18	3	14 балів
Змістовий модуль 3. Принцип цілісності в управлінні соціально-економічними процесами									
Тема 7. Концепції цілісності.	ЗК 1. ЗК-5. ЗК-13.	ФК-4. ФК-3.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	17	5	5	6	1	ДС, О,Т / 4 бали
Тема 8. Теорії управління макроекономічним розвитком і можливості їх застосування в Україні	ЗК 1. ЗК-3. ЗК-11.	ФК-2. ФК3.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	17	5	5	6	1	ДС, О,Т/ 5 балів

Тема. 9. Регулювання стійкості макроекономічних систем у контексті синергетики	ЗК-1. ЗК-9.	ФК-9. ФК-10.	ПРН-3. ПРН-4. ПРН-8. ПРН-10. ПРН-17.	16	4	4	6	2	О,Т, Р/ 4 бали
Разом за модулем 3.	х	х	х	50	14	14	18	4	13 балів
КР 1 №1									20
КР 1 №2									20
КР 1 №3									20
Всього годин / Балів	х	х	х	150	42	44	54	10	max 100 балів

Методи контролю *: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять є обов’язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов’язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf). Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни:

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перекладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Залік відбувається на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних, самостійної роботи, тестових завдань. Залік виставляється за умови, якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, які визначені програмою (силабусом) навчальної дисципліни, та отримав не менше ніж 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, пройти тестування по всіх темах, зробити розрахункові завдання тощо).

Перелік питань на залік

1. Синергетика як міждисциплінарна методологія дослідження систем
2. Місце синергетики у системі наук
3. Загальне розуміння синергетики
4. Синергетика та системні дослідження
5. Світоглядна роль синергетики
6. Методи та понятійний апарат синергетики: біфуркації
7. Методи та понятійний апарат синергетики: аттрактори
8. Поняття ентропії та теорія дисипативних структур
9. Концепція автопоезіса
10. Фрактальна геометрія
11. Економічні категорії в контексті теорії змін та синергетики: розвиток
12. Економічні категорії в контексті теорії змін та синергетики: самоорганізація
13. Рівновага як економічна категорія
14. Нерівновага.. як економічна категорія
15. Революційний розвиток. в контексті теорії змін та синергетики
16. Роль хаосу. в контексті теорії змін та синергетики
17. Деградація систем. Умови деградації
18. Стійкість і крихкість.. в контексті теорії змін та синергетики
19. Конвергенція та дивергенція.. в контексті теорії змін та синергетики
20. Мінливість.. в контексті теорії змін та синергетики
21. Циклічність і синхронізація. в контексті теорії змін та синергетики
22. Застосування синергетики: прогнозування та коректне керування
23. Синергетика соціально-економічних процесів
24. Синергійна роль людської праці
25. Економічні погляди С. Подолинського
26. Ефекти соціальної синергії
27. Дослідження ефектів синергії на мікроекономічному рівні
28. Синергетичний підхід у менеджменті організацій
29. Синергетичні ефекти в сучасних формах організації бізнесу
30. Синергія корпоративного управління
31. Методологія визначення ефекту синергії холдингових об'єднань
32. Синергетичний фактор економічного зростання та фінансові катастрофи
33. Синергетика та філософія цілісності
34. Філософське бачення фазових переходів
35. Принцип цілісності в управлінні соціально-економічними процесами
36. Теорії управління макроекономічним розвитком і можливості їх застосування в Україні
37. Класична теорія.. управління макроекономічним розвитком
38. Кейнсіанська революція управління макроекономічним розвитком
39. Монетаристська теорія..
40. Теорія економіки пропозиції
41. Теорія адаптивних та раціональних очікувань

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Білоус В. С. Синергетика та самоорганізація в економічній діяльності : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2007. 376 с.

2. Є. М. Кирилюк, А. М. Прошаликіна1 Методологія синергетики в дослідженні процесів трансформації економічних систем. / Механізм регулювання економіки. 2012, № 1. С. 87-97. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_11

3. Загорський В., Ліпенцев А., Борщук Є. Синергетика і економічна теорія. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jan/26647/zagorskyj.pdf>

4. Кравченко М.О. Методологічні засади системного аналізу економічної стійкості промислових підприємств. Економіка управління підприємством. 2016. 1/3 (27). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodologichni-zasadi-sistemnogo-analizu-ekonomichnoyi-stiykosti-promislovih-pidpriemstv>

5. Синергетика економічних систем: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2003. 244 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
2. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuiv.gov.ua/>
3. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
4. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
5. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
6. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>